

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 24. toukokuuta 2024
(OR. en)

10358/24

MAP 22
RC 21
MI 544
COMPET 595
FIN 472

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Päivämäärä:	24. toukokuuta 2024
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Ed. asiak. nro:	9963/24
Asia:	Neuvoston päätelmät Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksesta 28/2023 ”Julkiset hankinnat EU:ssa – Urakka-, tavara- ja palveluhankintasopimuksista käytävä kilpailu väheni vuotta 2021 edeltäneiden kymmenen vuoden aikana” – Hyväksytty 24. toukokuuta 2024

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä *Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomusta 28/2023* ”Julkiset hankinnat EU:ssa – Urakka-, tavara- ja palveluhankintasopimuksista käytävä kilpailu väheni vuotta 2021 edeltäneiden kymmenen vuoden aikana” koskevien päätelmien teksti, jonka kilpailukykyneuvosto hyväksyi 4026. istunnossaan 24. toukokuuta 2024.

Neuvoston päätelmät Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksesta 28/2023**Lisätään oikeudenmukaista ja tehokasta kilpailua EU:n urakka-, tavara- ja palveluhankintasopimuksista**

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

PALAUTTAA MIELEEN kestävien julkisten hankintojen kehittämisestä 9. kesäkuuta 2022 annetut neuvoston päätelmät¹, joissa neuvosto totesi, että kun otetaan käyttöön strategisia julkisia hankintoja koskevia säännöksiä, on olennaisen tärkeää soveltaa asteittaista ja yhdenmukaistettua toimintatapaa EU:n ympäristö- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi ja ottaa samalla huomioon EU:n ja kansallisen tason puitteet EU:n talouden kilpailukyvyn ja häiriönsietokyvyn parantamiseksi;

PALAUTTAA MIELEEN 26.–27. lokakuuta 2023 annetut Eurooppa-neuvoston päätelmät, joissa kehoitetaan erityisesti kehittämään ”EU:n kilpailuetua digitaalisen ja puhtaan teknologian alalla muun muassa keskittymällä innovointiin, tutkimukseen, koulutukseen ja osaamiseen” sekä vähentämään ”keskeisiä kriittisiä riippuvuuksia ja monipuolistamaan tuotantoketjuja strategisten kumppanuuksien avulla”²;

OTTAA HUOMIOON komission vuoden 2024 työohjelman ”Toimitaan tänään ja valmistaudutaan huomiseen”³;

PITÄÄ MYÖNTEISENÄ talousministerien Genkissä 9. helmikuuta 2024 pidetyssä epävirallisessa kilpailukykyneuvoston istunnossa käymää keskustelua, jossa vahvistettiin strategisten julkisten hankintojen (ympäristöä, sosiaalisia tavoitteita ja innovatiivisuutta koskevat hankinnat) merkitys EU:n kestävän ja osallistavan kilpailukyvyn vahvistamisessa;

¹ ST 9373/22.

² EUCO 14/23, 27.10.2023.

³ COM(2023) 638 final, 17.10.2023.

MUISTUTTAA, että julkisten hankintojen osuus EU:n BKT:stä on 14 prosenttia ja että niillä voi näin ollen olla merkittävä rooli Euroopan unionin keskeisten strategisten tavoitteiden saavuttamisessa, erityisesti EU:n talouden häiriönsietokyvyn ja kestävyuden parantamisen tarpeen osalta;

KOROSTAA, että tarvitaan ehdottomasti ja kiireellisesti yhteisiä tehostettuja toimia sellaisten julkisten investointien aikaansaamiseksi, joilla edistetään unionin innovointia, toimitusvarmuutta ja strategista riippumattomuutta ja säilytetään samalla avoin talous; ja MUISTUTTAA, että julkisilla hankinnoilla olisi oltava keskeinen tehtävä toteutettaessa vihreä siirtymä kohti vahvemmin kiertotalouteen perustuvaa, ilmastoneutraalia, vähemmän saastuttavaa ja sosiaalisesti vastuullisempaa taloutta, ja TOTEAA samalla, että komissio ja jäsenvaltiot ovat yhteisesti vastuussa julkisia hankintoja koskevien sääntöjen noudattamisen varmistamisesta ja kilpailun lisäämisestä julkisten hankintojen alalla;

Panee tyytyväisenä merkille Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksen johtopäätökset ja suositukset:

1. PITÄÄ MYÖNTEISENÄ Euroopan tilintarkastustuomioistuimen julkaisemaa erityiskertomusta 28/2023 ”Julkiset hankinnat EU:ssa – Urakka-, tavara- ja palveluhankintasopimuksista käytävä kilpailu väheni vuotta 2021 edeltäneiden kymmenen vuoden aikana”;
2. PANEE MERKILLE erityiskertomuksen johtopäätökset ja suositukset ja OTTAA HUOMIOON komission vuoden 2021 jälkeen käynnistämät aloitteet, jotka on lueteltu sen vastauksissa, kuten suuria ostajia koskeva *Big Buyers -aloite*⁴, jolla edistetään strategisten julkisten hankintojen laajempaa käyttöönottoa, ja *julkisten hankintojen data-avaruus*⁵ (PPDS), jolla tehdään julkisten varojen käytöstä kohdennetumpaa ja läpinäkyvämpää, helpotetaan yritysten osallistumista tarjouskilpailuihin ja vauhditetaan datavetoista päätöksentekoa;

⁴ Big Buyers -aloite, 2018: ks.: [Big_Buyers_-_Recruitment_Brief.pdf \(sustainable-procurement.org\) https://sustainable-procurement.org/fileadmin/user_upload/Big_Buyers_Initiative/General/Big_Buyers_-_Recruitment_Brief.pdf](https://sustainable-procurement.org/fileadmin/user_upload/Big_Buyers_Initiative/General/Big_Buyers_-_Recruitment_Brief.pdf)

⁵ Komission tiedonanto ”Julkiset hankinnat: data-avaruudella julkiset varat paremmin käyttöön, päätöksenteko datavetoisemmaksi ja tarjouspyynnöt helpommin pk-yritysten ulottuville”, C(2023)1696 (EUVL C 98I, 16.3.2023, s. 1).

3. TUNNISTAA kertomuksessa esitetyt tärkeimmät kritiikin aiheet:

- julkisten hankintojen alalla ilmenevä kilpailu on vähentynyt 10 viime vuoden aikana erityisesti, kun otetaan huomioon suora hankintojen suuri osuus joissakin jäsenvaltioissa ja yhden tarjoajan menettelyt;
- saatavilla olevien tietojen perusteella vuoden 2014 direktiiveissä⁶ asetettujen päättävöitteiden saavuttamisessa ei ole tapahtunut yleisesti merkittävää parannusta erityiskertomuksen kattamalla viiteajan jaksolla: tilintarkastustuomioistuin totesi, että vastoin julkisten hankintojen vuoden 2014 uudistuksen tavoitteita pk-yrityksille oli myönnetty vain pieni osa sopimuksista eikä strategisia julkisia hankintoja ollut käytetty riittävästi, vaikka jäsenvaltioiden tasolla onkin eroja;
- rajatylittäviä suora hankintoja on tehty vain vähän;
- julkisten hankintojen markkinoiden kehitystä koskevassa komission ja jäsenvaltioiden suorittamassa seurannassa on puutteita;

Kohti sääntöjen yksinkertaistamista ja hankintajärjestelmän parantamista: toteutetaan perusteellinen analyysi nykyisestä kehiksestä

4. KOROSTAA, että komission ja jäsenvaltioiden on tehtävä tehokasta yhteistyötä yhdenvertaisesti, varmistettava jatkossakin voimassa olevien direktiivien mukaisten velvoitteiden asianmukainen noudattaminen ja kuultava asianomaisia sidosryhmiä estääkseen mahdollisten esteiden muodostumisen kestävien hankintojen ja oikeudenmukaisen ja tehokkaan kilpailun toteutumiselle ja tunnistaakseen ja poistaakseen nämä tärkeimmät esteet;

⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/23/EU, annettu 26 päivänä helmikuuta 2014, käyttöoikeussopimusten tekemisestä (EUVL L 94, 28.3.2014, s. 1); viimeisin konsolidoitu toisinto on laadittu 1.1.2024.
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/24/EU, annettu 26 päivänä helmikuuta 2014, julkisista hankinnoista ja direktiivin 2004/18/EY kumoamisesta (EUVL L 94, 28.3.2014, s. 65); viimeisin konsolidoitu toisinto on laadittu 1.1.2024.
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/25/EU, annettu 26 päivänä helmikuuta 2014, vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja direktiivin 2004/17/EY kumoamisesta (EUVL L 94, 28.3.2014, s. 243); viimeisin konsolidoitu toisinto on laadittu 1.1.2024.

5. Tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksen perusteella ja julkisia hankintoja koskevan EU:n oikeudellisen kehityksen täytäntöönpanon nykytilanteessa KEHOTTA komissiota tutkimaan tarkemmin EU:n julkisten hankintojen alalla ilmenevän kilpailun vähenemisen juurisyitä; KOROSTAA, että juurisyiden analysoinnin yhteydessä olisi otettava huomioon jäsenvaltioiden, alueiden ja talouden alojen väliset merkittävät erot kilpailuindikaattoreiden kehityksessä, sillä täytäntöönpanokäytännöt voivat vaihdella huomattavasti, mikä voi edellyttää erityisiä kohdennettuja toimia;
6. TÄHDENTÄÄ, että on vältettävä tarpeettoman hallinnollisen taakan asettamista julkisten hankintojen tekijöille ja talouden toimijoille, myös pk- ja mikroyrityksille; KATSOO tässä yhteydessä, että julkisia hankintoja koskevan lainsäädännön monimutkaisuus voi haitata tiettyjen talouden toimijoiden osallistumista julkisiin hankintoihin;
7. KEHOTTA komissiota tekemään viipymättä perusteellisen analyysin julkisia hankintoja koskevasta nykyisestä lainsäädäntökehyksestä (mukaan lukien direktiivit 2014/23/EU, 2014/24/EU ja 2014/25/EU) sen arvioimiseksi, onko niiden tarkistaminen tarpeen kaudella 2024–2029, kun otetaan huomioon EU:n tekemät merkittävät sitoumukset kestävän kehityksen tavoitteidensa saavuttamiseksi vuoteen 2030 mennessä; PAINOTTAA kuitenkin, että perusteellisen analyysin lisäksi on olennaisen tärkeää saada parempi käsitys julkisten hankintojen alalla vallitsevan kilpailun vähenemisen juurisyistä;

8. KOROSTAA, että perusteellisessa analyysissä olisi otettava huomioon tarve varmistaa julkista hankintaa koskevassa oikeudellisessa kehyksessä, että hankintaviranomaiset ja -yksiköt voivat kiinnittää asianmukaista huomiota häiriönsietokykyyn, toimitusvarmuuteen ja oikeudenmukaiseen kilpailuun, jotta voidaan varmistaa unionin kriittisen tärkeä strateginen riippumattomuus samalla, kun säilytetään avoin talous vankan taloudellisen perustan luomiseksi erityisesti vähentämällä unionin riippuvuuksia herkimmissä teollisissa ekosysteemeissä; TÄHDENTÄÄ myös, että asianmukaista huomiota olisi kiinnitettävä tarpeeseen vahvistaa selkeät säännöt, joiden mukaisesti kohdellaan kolmansista maista peräisin olevia tuotteita ja talouden toimijoita;
9. PAINOTTAA, että tämänhetkinen geopolitiittinen tilanne muodostaa erityisen uhkan jäsenvaltioiden turvallisuudelle; KOROSTAA, että perusteellisessa analyysissä olisi otettava asianmukaisesti huomioon julkisten hankintojen tekijöiden tarve vahvistaa käytettävissään olevia välineitä turvallisuusriskien rajoittamiseksi, ja KATSOO, että malleja näille välineille voidaan löytää muun muassa direktiivistä 2009/81/EY; PAINOTTAA turvallisuuskysymyksissä sitä, että direktiivissä 2009/81/EY säädetään jo tietynasteisesta joustavuudesta, joka olisi otettava huomioon direktiivien 2014/23/EU, 2014/24/EU ja 2014/25/EU soveltamisalaan kuuluvia hankintoja koskevassa perusteellisessa analyysissä;
10. KATSOO, että analyysissä on tarkasteltava perusteellisesti kyseisten direktiivien ja lukuisten hankintasäännöksiä sisältävien alakohtaisten säädösten vuorovaikutusta; PYYTÄÄ komissiota tarkastelemaan perusteellisessa analyysissään tarvetta virtaviivaistaa ja yhdenmukaistaa näitä aloitteita, jotta voidaan löytää tasapaino eri tavoitteiden, paremman oikeusvarmuuden, yleisen johdonmukaisuuden ja tarvittaessa sääntelytaakan ja kustannusten vähentämisen välillä;

11. TÄHDENTÄÄ, että perusteellisen analyysin pohjalta voitaisiin laatia tilannekatsaus ja käynnistää säännöllinen vaikutustenarviointi ja mahdollisesti ehdottaa sen tulosten perusteella uusia sääntöjä, joilla edistetään kestäviä hankintoja sekä oikeudenmukaista ja tehokasta kilpailua ja samalla mahdollisuuksien mukaan poistetaan liiallisia ja tarpeettomia hallinnollisia esteitä ja sujuvoitetaan nykyistä sääntelyä, mutta KOROSTAA, että julkisten hankintojen tekijöiden on tärkeää säilyttää joustavuus strategisten näkökohtien luonteen määrittämisessä ja niiden sisällyttämisessä menetelmiinsä;
12. PAINOTTAA, että oikeudellisella kehyksellä olisi samanaikaisesti pyrittävä helpottamaan erityisesti pk-yritysten ja varsinkin mikroyritysten osallistumista julkisiin hankintoihin;
13. KEHOTTAÄ tässä yhteydessä komissiota esittelemään toimia ja toimenpiteitä, joita on toteutettu ja joita on tarkoitus toteuttaa kestävien julkisten hankintojen kehittämisestä vastikään annettujen neuvoston päätelmien⁷ sekä julkisia hankintoja koskevien direktiivien täytäntöönpanossa havaituista pullonkauloista laaditun puheenjohtajavaltio Ranskan selvityksen⁸ johdosta;
14. KOROSTAA roolia, joka komission asiantuntijaryhmillä⁹ voi olla rooli sellaisen nykyaikaisen, saatavilla olevan ja yksinkertaistetun julkisia hankintoja koskevan oikeudellisen kehyksen toiminnassa ja kehittämisessä, jolla tuetaan kestäviä ja häiriönsietokykyisiä sisämarkkinoita;

⁷ EUVL 2022/C 236/02, 20.6.2022.

⁸ ST 9679/24.

⁹ Erityisesti julkisia hankintoja käsittelevä asiantuntijaryhmä, ensimmäisen oikeusasteen muutoksenhakuelinten verkosto ja sidosryhmien edustajista koostuva sähköisten hankintojen asiantuntijaryhmä.

Korkealaatuisten tietojen ja kehittyneiden välineiden saatavuus

15. ON SAMAA MIELTÄ tilintarkastustuomioistuimen suosituksesta käyttää saatavilla olevia asiaankuuluvia tietoja parhaalla mahdollisella tavalla; KATSOO, että on olennaisen tärkeää saada kattavaa ja laadukasta tietoa, koska sen perusteella voidaan kehittää tosiasiapohjaista toimintapolitiikkaa; KEHOTTAÄ näin ollen komissiota ja jäsenvaltioita tekemään tiiviimpää yhteistyötä sellaisten asiaankuuluvien tietokokonaisuuksien määrittämiseksi, joita tarvitaan perusteellista analyysia varten, parantamaan kerättyjen tietojen laatua ja luettavuutta ja julkaisemaan kestävästä julkisista hankinnoista relevantteja ja säännöllisiä tietoja aina kun niitä on saatavilla;
16. PITÄÄ tässä yhteydessä MYÖNTEISENÄ Euroopan komission aloitetta eurooppalaisesta julkisten hankintojen data-avaruudesta (PPDS), jolla voitaisiin mahdollisesti parantaa julkisia hankintoja koskevien tietojen laatua ja hyödyntämistä kehittyneillä välineillä, kuten tekoälyteknologioilla; KEHOTTAÄ keskittymään tehokkaaseen menetelmään, jolla hankintoihin liittyviä saatavilla olevia tietoja voidaan arvioida ja analysoida, erityisesti sisämarkkinoiden tulostauluun sisältyvien julkisten hankintojen indikaattorien osalta, ja PYYTÄÄ komissiota hyödyntämään kaikkia saatavilla olevia tietoja käsityksen saamiseksi julkisten hankintojen tekijöiden hankintakäytännöistä, ottaen kuitenkin huomioon, että tietojen koostumusta ja sisältöä ei ole yhdenmukaistettu EU:ssa; KOROSTAA tarvetta nopeuttaa julkisia hankintamenettelyjä käyttämällä teknisiä välineitä, joilla julkisia hankintoja koskevat ilmoitukset saadaan julkaistua nopeasti Tenders Electronic Daily (TED) -verkkosivustolla;
17. KEHOTTAÄ komissiota ja jäsenvaltioita kehittämään yhteistyössä näitä välineitä parhaalla mahdollisella tavalla myös kansallisten viranomaisten ja komission välisten asiaankuuluvien verkostojen kautta;

**Sidosryhmien kuuleminen, parhaiden käytäntöjen edistäminen, ammattimaistamisen
varmistaminen ja julkisia hankintoja koskevan EU:n laajuisen strategisen
toimintasuunnitelman käynnistäminen**

18. TOTEAA, että useimmissa jäsenvaltioissa suuri osa kaikista sopimuksista tehdään halvimman tarjouksen perusteella; VAROITTAA kuitenkin antamasta liian suurta painoarvoa alhaisimmalle hinnalle ainoana sopimuksentekoperusteena ja indikaattorina hankintamenettelyjen laadun mittaamisessa; HUOMAUTTAA, että alhaisimman hinnan käyttäminen ainoana sopimuksentekoperusteena ei välttämättä vaikuta kielteisesti laatuun, jos julkisten hankintojen tekijät ovat etukäteen määrittäneet asianmukaisesti tekniset eritelmänsä tarjousasiakirjoissaan, mutta että on jäsenvaltioiden asia päättää, missä määrin hankintaviranomaiset ja -yksiköt voivat käyttää hintaa tai kustannuksia ainoana sopimuksentekoperusteena; PYYTÄÄ siksi komissiota tukemaan ja kehittämään valmiuksia, jotta voidaan edistää strategisten hankintojen ja sopimuksen kohteeseen liittyvien asiaankuuluvien valinta- ja sopimuksentekoperusteiden täytäntöönpanoa ja varmistaa näin laadukkaita julkiset palvelut, kestävyys ja rahalle saatava vastine;
19. TOTEAA, että kilpailun lisääminen ja strategisten ulottuvuuksien vahvistaminen riippuu suurelta osin siitä, miten hankintaviranomaiset ja -yksiköt suunnittelevat sopimukset ja hallinnoivat niitä ja minkälaiset valmiudet ja osaaminen niillä on näillä aloilla; KEHOTTAÄ tästä syystä komissiota ja jäsenvaltioita toteuttamaan tai laajentamaan aloitteita, joilla lisätään kyseisten viranomaisten ja yksiköiden ammattimaistamista, ottaen huomioon julkisten hankintojen ammattilaisten eurooppalainen osaamiskehys eli ProcurCompEU-väline¹⁰; mutta KATSOO, että osaaminen ja koulutus ovat olennaisen tärkeitä myös talouden toimijoille, erityisesti pk-yrityksille ja varsinkin mikroyrityksille;

¹⁰ ProcurCompEU, eurooppalainen julkisten hankintojen ammattilaisten osaamiskehys: [ECF_Flyer.indd \(europa.eu\)](#).

20. KANNUSTAA komissiota ja jäsenvaltioita tehostamaan yhteistyötään ja tukemaan parhaiden käytäntöjen jakamista ja levittämistä sekä toimimaan yhdessä kaikkien sidosryhmien, kuten julkisten hankintojen tekijöiden ja tarjoajien, kanssa tarvittavan osaamisen ja valmiuksien kehittämiseksi;
 21. KEHOTTAÄ lisäksi lisäämään julkisten menojen läpinäkyvyyttä, lahjomattomuutta ja vastuullisuutta tarjouskeinottelun ja korruption torjumiseksi ja paremman vastineen saamiseksi rahalle;
 22. TOTEAA, ettei olemassa ole yhtä kaikille sopivaa ratkaisua edellä mainittuihin haasteisiin vastaamiseksi, KEHOTTAÄ komissiota hyväksymään julkisia hankintoja koskevan EU:n laajuisen strategisen toimintasuunnitelman, jossa käsitellään EU-tasolla tarvittaessa yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa toteutettavia tulevia toimia; KEHOTTAÄ komissiota ja jäsenvaltioita aloittamaan työskentelyn viipymättä ja PITÄÄ TÄRKEÄNÄ, että EU:n laajuinen strateginen toimintasuunnitelma laaditaan kohtuullisessa ajassa, jotta se voi ohjata EU:n hankintaympäristön tarkastelu- ja uudistusohjelmaa ja toimia sen pohjana näissä neuvoston päätelmissä esiin tuotujen kysymysten ja huolenaiheiden ratkaisemiseksi;
 23. PYYTÄÄ komissiota esittämään neuvostolle säännöllisesti selvityksen näissä päätelmissä tarkoitettujen aloitteiden, toimenpiteiden ja toimien edistymisestä.
-